

GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ: CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Hürriyet BİLGE*
Vedat BAL**

ÖZET

Çalışma 2011 yılında Celal Bayar Üniversitesi lisans ve ön lisans öğrencilerinin girişimcilik konusunda ilgi seviyesini ve yeterliliklerini belirlemek için yapılmıştır. Geçmişte üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini araştıran birçok araştırma yapılmasına rağmen çalışmada daha çok lisans ile ön lisans öğrencilerinin cinsiyet olarak ve eğitim seviyesi(okullar bazında) açısından karşılaştırılmalar yapılmıştır. Araştırmada açıklayıcı faktör analizi sonucunda risk alma, fırsatları değerlendirme, liderlik yönlü, gelecek odaklı, kararlılık ve dış etkenlere karşı bireysel güç olarak altı boyut oluşmuştur. Araştırmada cinsiyetin, girişimciliğin alt boyutları üzerindeki etkisi anlamlı bulunmamıştır. Buna karşılık okulların, girişimciliğin alt boyutları üzerindeki etkisi sadece “gelecek odaklı” ve “liderlik yönlü” alt boyutlar açısından anlamlı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Girişimcilik, Girişimcilik Eğilimi, Üniversite öğrencileri*

ENTREPRENEURSHIP APTITUDE: AN EMPIRICAL STUDY ON UNDERGRADUATE AND VOCATIONAL HIGH SCHOOL STUDENTS IN CELAL BAYAR UNIVERSITY

ABSTRACT

This study has been done on undergraduate and associate degree students in Celal Bayar University to determine their interest levels and competencies in entrepreneurship in 2011. Despite having abundantly studies concerning entrepreneurship aptitude in the past, preferably, the comparisons

* Yrd.Doç.Dr., Celal Bayar Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler YO, Bankacılık Finans Bölümü, Manisa, Türkiye, hbilge2002@hotmail.com

** Yrd.Doç.Dr., Celal Bayar Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler YO, Bankacılık Finans Bölümü, Manisa, Türkiye, vedat.bal@bayar.edu.tr

in terms of sex and educational level (on the basis of academic units) of undergraduate and associate degree students have been drawn in this study. Taking risk, appreciation of occasions, orientation in leadership, focusing into the future, being decisive and individual impetus against external factors are of consequential six facets through explanatory factor analysis. Meanwhile, suggestive influence of the sex in sub-dimensions of entrepreneurship has not been found in the study. Correspondingly, influence of academic units on sub- dimensions of entrepreneurship has only been suggestive from the point of “orientation in leadership” and “focusing into the future”.

Key words: *Entrepreneurship, Entrepreneurship Aptitude, University Students*

GİRİŞ

Girişimcilik kavramının işletme ve iktisat alanında uzun zamandır kullanıldığı görülür. Fransız iktisatçı J.B. Say’dan itibaren girişimcilik dördüncü üretim faktörü olarak kabul görmüştür. Böylece klasik üretim faktörleri emek, sermaye ve tabiat faktörlerine girişimcilik de dahil edilmiştir (Müftüoğlu ve Durukan, 2004, 6).

Kapitalizm kavramını, ulusların zenginliği adlı eserinde ilk ve karşılaştırmalı olarak ele alan Adam Smith’e göre kapitalist, temel kaynakları (toprak, işgücü ve sermayeyi) başarılı bir endüstriyel girişimde birleştiren mülkiyet sahibi-yönetici olduğunu belirtir (Müftüoğlu, vd, 2005: 147). Smith bireyi kendi başına bir varlık olarak değil, amacı daha iyi bir toplum oluşturmak olan bir toplumun üyesi olarak tanımlar. Daha mükemmele ulaşmada ve daha iyi işler meydana getirilmesinde bireylerin “bağlantılarının ve bağımlılıklarının” önemine vurgu yapar. Burada girişimciden “büyük bir organizmanın tek bir hücresi” olarak söz eder (Petzinger, 1999: 57). Smith’in ilkelerini dayandığı liberalizm ve görünmeyen el kavramları girişimcilik için temel oluşturan ilkelere dir. Toplumun üyesi olan bireylerin zenginlik peşinde koşması yalnızca ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik davranışlar zincirine indirgememek doğru olacaktır. Bu tür ihtiyaçların en düşük bir ücret düzeyi ile de karşılanabilecek olması gayet mümkündür. İnsanları bu yarışın içene sokan en önemli neden, yukarda bahsedildiği gibi, iyiyi taklit etme güdüsüdür. İnsanlardaki bu iyiyi taklit etme güdüsü girişimciliğin temel unsurları olan risk alma ve yenilikçilik unsurlarının gelişmesini sağlamaktadır (Müftüoğlu, vd, 2005: 147). Buna karşılık birçok araştırmacı girişimciliği tanımlarken, girişimciliği problemleri bir kavram olarak görmektedir (Busenitz, vd, 2003: 286). Buna

neden olarak girişimciliğın tanımında ve girişimcilik uygulamalarının doğasındaki girişimcilikle ilgili davranışların oluşturulup sürdürülmesinin zorluğu konusunda yine birçok araştırmacı uzlaşmaktadır(Chell, 2008: 199; Ahmetoglu vd, 2011: 1028) Girişimcilik kavramının sorunlu olmasında asıl etken girişimciliğın işyeri açma olarak ortak bir şekilde kavramlaştırılmasındandır (Gartner, 1988; 57), oysa bu kavram tüm girişimcilik alanlarını tam olarak karşılamamaktadır. Birçok araştırmacı bu tanımı anlam darlığından dolayı eleştirmektedir (McKenzie, vd, 2007: 25). Benzer olarak Kuratko girişimcilik uygulamalarının işletmelerin dışında meydana gelebilecek uygulamalar olduğunu öngörmektedir (daha çok alternatif gelir sağlamak için öğrencilerin yapmış oldukları organizasyonlar gibi ya da işletme ortamında şirket girişimciliği gibi) (Kuratko, 2007: 2) ve işletme fonksiyonlarını kapsaması şart değildir. Bu nedenle girişimciliğın bir yönü olan işyeri açma, girişimcilik için gerekli ve şart değildir (McKenzie et al., 2007: 28).

Girişimcilik konusunda yapılan farklı bir çalışmada, 1982-1992 yılları arasında girişimcilikle ilgili çalışmalarda girişimci ve girişimcilik tanımlamaların birçoğu yeni işletme kurma, başlatma/bulma/tedarik etme, yenilik/yeni ürün, fırsatların peşinden gitme, risk alma/belirsizlik, kar/kişisel fayda, yönetim/liderlik, girişim, sorumluluk/yetki, değişimi savunan/yenilikçi, büyüme/gelişme, üretim, sahiplik ve strateji oluşturma gibi gruplarda toplandığı görülür (Ahmetoglu et al., 2011: 1028; Müftüoğlu ve Diğ., 2005: 147). Benzer olarak, Kuratko girişimciliği işletme dünyasında değişim için agresif bir katalizör olarak tanımlamakta; bir anlamda girişimciyi kaos, çelişkili ya da karışıklık ortamlarında diğerlerinin görebildiği fırsatları fark edebilen bireyler olarak ifade etmektedir (Kuratko, 2007: 1). Görüldüğü gibi girişimciliğın tek bir tanımını yapmak mümkün görülmemektedir. Bunun nedeni ise girişimciliğın dinamik bir yapıda olması ve sürekli olarak değişkenlik göstermesindedir.

Bu çalışmada ön lisans ve lisans öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri karşılaştırmalı olarak araştırılmaktadır. Burada temel amaç, öğrencilerin hayata yeni başlayacak olmaları ve geleceğe nasıl baktıklarını bir anlamda dinamik yapılarını ortaya çıkarmaktır. Bunun için de üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin cinsiyet açısından ve okullarının dört yıllık ve iki yıllık olarak bakış açılarını ortaya çıkarmaktır. Çalışmanın ana kütlesini 2011-2012 öğretim yılında Salihli Meslek Yüksek Okulu (MYO), Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu (YO) ve Fen Edebiyat Fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır.

1. LİTERATÜR TARAMASI

Literatürde üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerine yönelik yapılan çeşitli araştırmalar yer almaktadır. Bu araştırmalar daha çok iktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrenci odaklı çalışmalardır. Bu araştırmalarda temel amaç, ekonomi bölümü öğrencilerinin almış oldukları eğitim ile birlikte girişimci yönelimli davranış içerisinde olup olmadıklarıdır. Bu yaklaşım, girişimcilik tanımlamalarında da belirtildiği gibi, girişimciliğin sadece işyeri açmak olmadığı ya da sadece ekonomi eğitimi almış kişilere ait olan bir kavram olmadığını ifade etmek yanlış olmayacaktır.

Kaya vd. (2010) Atatürk Üniversitesi mühendislik, iktisadi ve idari bilimler fakültesi (İİBF) ve meslek yüksekokulunda (MYO) öğrenim gören ön lisans ve lisans öğrencilerini araştırmaya katmış ve bu öğrencileri özerklik, fırsatçılık ve kişisel kontrol gibi girişimcilik özellikleri açısından değerlendirmişlerdir. Araştırmada girişimcilik için gerekli olan özelliklerden özerklik cinsiyete ve öğrenim şekline (normal ve ikinci öğretim) göre farklılık gösterirken, fırsatçılık ve kişisel kontrol cinsiyete ve öğrenim şekline göre farklılık bulunmamıştır. Bu araştırmada önemli bir bulgu mühendislik fakültesi, İİBF ve MYO öğrencileri arasında girişimcilik faktörlerinden özerklik, fırsatçılık ve kişisel kontrol açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Gurel vd. (2010) tarafından Türkiye ve İngilterede 409 turizm öğrencisi ve arasında girişimcilik niyetini risk alma sorumluluğunu, yenilikçiliklerini, belirsizliği tolere etme becerisini, özdenetim ve sosyo kültürel faktörleri araştırmak için bu çalışmayı yapmışlardır. Bulgular göstermiştir ki yenilikçilik, risk alma sorumluluğu ve girişimci aile ile girişimcilik arasında önemli bir ilişki vardır. Eğitimin girişimci tutumlar ve niyetler üzerinde geliştirici ve iyileştirici çok önemli bir rol oynamadığı da görülmüştür.

İbicioğlu vd. (2009) tarafından Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Zeliha Tolunay Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu, Veterinerlik ve Eğitim Fakültesi öğrencileri üzerine yapılmıştır. 2009 yılında gerçekleştirilen bu araştırmaya 241 öğrenci katılmıştır. Araştırmada amaç öğrencilerin girişimcilik türü tercihlerinin oluşması ve sahip oldukları girişimci özellikler üzerinde aile faktörünün etkisinin var olup olmadığını araştırmaktır. Anne ve babaların demografik özelliklerinin ve yaşam standartlarının çocukların girişimci özelliklere sahip olması ve girişimci türü tercihi üzerinde etkili oldukları belirlenmiştir. Ayrıca aileleri başarılı bir girişimcilik süreci geçirmiş öğrencilerin “risk alma” ve “kaynakları etkin kullanma” özelliklerine

sahip olma, aileleri girişimcilikle ilgisi olmayanlara göre daha etkin oldukları söylenebilir.

İpçioğlu ve Taşer (2009) Bilecik Üniversitesi ve Dumlupınar Üniversitesi işletme bölümlerindeki öğrencileri araştırmaya dahil etmişlerdir. Bu araştırmada öğrencilere girişimciliğin alt boyutlarından olan başarıma gereksinimi, içsel kontrol, risk alma eğilimi, yenilikçi olma, kendine güven ve belirsizliklere karşı tolerans gösterebilme ile ilgili ifadelerden oluşan bir ölçek uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlardan en belirgin olanı, 1. sınıflara göre 4. sınıf öğrencilerinin girişimciliğin tüm alt boyutlarında girişimcilik konusunda daha olumlu olduğu gözlemlenmiştir. Yine bu çalışmada öğrencilerin “risk alma eğilimleri”, “belirsizliğe karşı toleranslı olma” ve “kendilerine olan güven” girişimciliğinin alt boyutlarında anlamlı farklar elde etmişlerdir. İşletme bölümü öğrencileri, genel anlamda istihdam olanakları açısından, devlet odaklı yerine özel sektör odaklı olmalarının farkındalığında olarak risk alabilen, belirsizliğe karşı daha duyarlı ve kendilerine olan güvenleri beklenildiği gibi yüksek çıkmıştır.

Wang ve Wong (2004) tarafından “Singapur da Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik İlgileri” konulu çalışma, Singapur’un en büyük devlet üniversitesi olan Singapur milli üniversitesinde mühendislik, bilim ve bilgisayar lisans öğrencileri üzerine yapılmıştır. 1998 yılında gerçekleşen bu araştırmaya 9230 öğrencinin % 57,7’si olan 5326 lisans öğrencisi katılmıştır. Üniversite öğrencilerinin girişimciliğe ilişkin ilgilerini nelerin belirlediğini ve seviyesini belirlemektir. Öğrenciler arasında girişimcilik ilgilerinin yüksek olmasına rağmen, yetersiz işletmecilik bilgisi ve girişimciliğe ilişkin risk algısının önemli oranda caydırıcı bir durum olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca üç tane arka plan unsuru (cinsiyet, ailenin işletmecilik deneyimi ve eğitim düzeyi) bunların girişimcilik ilgisini etkilediği vurgulanmıştır. Ayrıca ailenin ekonomik statüsü, etnik köken ve vatandaşlık algısının girişimcilik ilgisi üzerinde bir etkisi olmadığı anlaşılmıştır.

Negiz vd. (2009) Süleyman Demirel Üniversitesi (SDÜ) İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme, İktisat, Kamu Yönetimi, Maliye ve Çalışma Ekonomisi Bölümlerinden yaklaşık olarak 369 öğrenciden oluşan bir örnekleme araştırmışlardır. Araştırmayı öğrencilerin girişimcilik özellikleri ve tipleri açısından cinsiyet farklılıkları olup olmadığını ve girişimcilik eğiliminin kadın-erkek açısından herhangi bir belirginliğe sahip olup olmadığını belirlemek amacıyla yapmışlardır. Araştırmadaki bulgular ise öğrencilerin “girişimcilik özellikleri” açısından erkek öğrencilerin bayan öğrencilere göre; yaratıcılık, yenilik, risk alabilme, sosyal statü kazanma isteği gibi özellikler açısından daha yatkın oldukları belirlenmiştir. Buna

karşılık “girişimci tipi” açısından ise bayan öğrencilerin yönetici-geleneksel tipe daha yönelimli oldukları belirlenmiştir.

Yılmaz ve Sünbül (2009) Selçuk Üniversitesinin farklı bölümlerine ait 474 öğrencisi üzerinde yapmış oldukları araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel analizleri sonucunda kız ve erkek üniversite öğrencilerinin(cinsiyete göre) girişimcilik düzeylerinde anlamlı farklılıklar bulunamamıştır.

Karabulut (2009) İstanbul’da bir vakıf üniversitesinde işletme bölümü öğrencilerinde girişimciliği “yaratıcılık, strese tahammül ve girişimcilik motivasyonu” alt boyutları açısından araştırmış ve şu sonuçlara ulaşmıştır: Girişimciliği sadece “yaratıcılık, strese tahammül ve girişimcilik motivasyonu” girişimciliğin alt boyutları ile açıklanamayacağını belirtmiştir. Aynı çalışmada yaratıcılığı yüksek, strese tahammüllü ve girişimcilik motivasyonu yüksek olan öğrencilerin girişimcilik eğiliminin yüksek olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE ÖNSAVLARI

Araştırmada kullanılan veriler anket yoluyla elde edilmiştir. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Salihli Meslek Yüksek Okulu (MYO), Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu (YO) ve Fen-Edebiyat Fakültesinden sadece Matematik Bölümü öğrencileri; özellikle MYO ile dört yıllık okullardaki öğrencilerin girişimcilik ilgilerini ortaya koymak için örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada öğrencilere rastgele 300 anket formu dağıtılmış ve bunlardan % 79’unda geriye dönüş sağlanmış ve araştırmada kullanılan nihai örneklem 234 kişiden oluşmuştur. Araştırmada kullanılan anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde ankete katılan kişilerin demografik yapılarının öğrenilmesi amacıyla 6 soru içermektedir. İkinci bölümde ise ankete katılan öğrencilerin girişimcilikle ilgili algılarını ve tutumlarını ölçmek amacıyla 5’li likert ölçeğine sahip 40 ifade bulunmaktadır. Önermelere verilen cevaplar “1. Kesinlikle katılmıyorum” dan “5. Kesinlikle katılıyorum” aralığında cevaplanmıştır. Ankette kullanılan önermeler Yılmaz ve Sünbül’ün (Yılmaz ve Sünbül, 2009) “üniversite öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeğinin geliştirilmesi” adlı çalışmasından alınmıştır.

Araştırmada birinci sınıflar araştırmaya dahil olduklarında toplam varyans % 0,60’ın altında kaldığı için; bu araştırma(17-28 Ekim 2011) tarihleri arasında yapıldığından dolayı, aynı zamanda 1. sınıfların girişimcilik önermeleri hakkında somut düşünceleri oluşmadığı görüldüğünden araştırmadan çıkarılmıştır.

Literatür incelendiğinde, girişimcilik eğilim seviyesini etkileyen çeşitli faktörler mevcuttur. Birçok girişimcilik eğilimi araştırmasında cinsiyet

faktörü incelenmiştir. Cinsiyet faktörü araştırmalarında temel amaç erkeklerin kızlara göre daha girişimcilik ilgilerinin daha yüksek olduğu yöndedir; örneğin Wang ve Wong (2004) Singapur'da devlet üniversitesinde yapmış oldukları çalışma; Yılmaz ve Sünbül (2009) Selçuk üniversitesinde yaptıkları çalışma; Özden ve diğ. (2009) Kırgızistan ve Erzurum'da yaptıkları çalışma vb. vardır. Girişimcilik eğilimi araştırmalarında genelde dört yıllık okullarda girişimcilik eğilimleri çeşitli faktörler açısından yapılmıştır. Okulların kendi aralarında kıyaslaması ise genellikle yapılmamıştır. Buradan yola çıkarak ön lisans öğrencileri ile lisans öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri karşılaştırılmak istenmiştir.

H_{1A}: Cinsiyetin girişimcilik üzerinde bir etkisi vardır.

H_{1B}: Ön lisans öğrencileri lisans öğrencilerine göre daha girişimcidirler

3. FAKTÖR ANALİZİ

Faktör analizinin temel amacı çok sayıda değişkeni az sayıda kavramsal olarak anlamlı faktörlerde toplamaktır. Kısaca veri indirgeme metodlarından biridir. Faktör Analizi, faktör içindeki değişkenleri (anket soruları) yüksek korelasyonlu faktörler arasında ise, ilişki olmayacak şekilde sonuç verir. Faktör analizi bir veri azaltma tekniğinden oluşmaktadır (Yılmaz, 2004: 785-786). Açıklayıcı faktör analizinde araştırmacı araştırma yaptığı konuyla ilgili olarak değişkenler arasındaki ilişkiyi ele alabilecek bir öngörüsünün olmaması sebebiyle değişkenler arasındaki muhtemel ilişkiyi ortaya çıkarmaya çalışır (Altunışık, ve diğ. Yıldırım, 2005).

4. BULGULAR

4.1. Ankete Katılanların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 1'de ankete cevap veren öğrencilerin kişisel bilgilerine ilişkin yüzde-frekans dağılımları yer almaktadır. Buna göre ankete katılan öğrencilerin % 60,7'si erkek ve % 39,3'ü ise kız öğrencilerdir. Öğrencilerin % 24,4'ü Fen-Edebiyat Fakültesi, % 23,1' i Uygulamalı Bil. YO ve % 52,6'sı Salihli MYO öğrencilerdir. Öğrencilerin % 36,8'i 1. sınıf, % 35,9'u 2.sınıf, % 13,7'i 3. sınıf ve % 12,3'ü 4. sınıftır. Araştırmaya katılanların % 60.7'si erkek ve % 39.3'ü kız öğrencilerden oluşmuştur.

Tablo 1: Araştırmaya Katılanların Demografik Özellikleri

DEĞİŞKENLER SAYI YÜZDE			DEĞİŞKENLER SAYI YÜZDE		
Cinsiyet			Okul		
Erkek	142	60.7	Fen – Ede. Fak.	57	24.4
Kız	92	39.3	Uygula. Bil. YO	54	23.1
Toplam	234	100	Salihli MYO	123	52.6
Bölüm			Sınıf		
Matematik	58	24.8	1.Sınıf	86	36.8
Bankacılık Finans	36	15.4	2.Sınıf	84	35.9
Uluslar. Ticaret	18	7.7	3.Sınıf	32	13.7
Yerel Yönetimler	54	23.1	4.Sınıf	32	13.2
Pazarlama	68	29.0	Toplam	234	100
Toplam	234	100	Aylık Harcama		
Yaş			100-200	24	10.3
17-19	76	32.5	300-400	127	54.3
20-22	141	60.3	500-700	60	25.6
23-25	13	5.6	800 +	33	9.8
26 +	4	1.7	Toplam	234	100
Toplam	234	100			

4.2. Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Tablo 2: Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Faktörler	Fak.1	Fak. 2	Fak. 3	Fak. 4	Fak. 5	Fak. 6
L20	0.747					
L21	0.725					
L16	0.649					
L19	0.632					
L18	0.624					
L25	0.508					
L10	0.484					
L30		0.667				
L39		0.647				
L29		0.643				
L27		0.627				
L28		0.616				
L36		0.549				
L12		0.472				
L13		0.464				
L32		0.461				
L38			0.727			
L34			0.700			
L5			0.578			
L35				0.699		
L11				0.666		
L17				0.505		
L1					0.836	
L2					0.782	
L14						0.797
L15						0.670
L23						0.452
Öz						
Değ.	8.458	1.854	1.813	1.592	1.337	1.191
Varyans	31.325	6.868	6.71	5.897	4.952	4.411
Açıkla.						
oranı						
Cronbach	0.83	0.84	0.65	0.72	0.72	0.61
Alfa						
<i>Toplam Açıklanan Varyans Oranı = 60.168</i>						
<i>KMO = 0.869</i>						
<i>Bartlett Sınaması Değeri = 1627.443, p = 0,000</i>						

Anket yardımıyla elde edilen verilere faktör analizinden önce güvenilirlik testi yapılmıştır. İlk olarak 40 ifadeye ilişkin güvenilirlik testi uygulanmış daha sonra da güvenilirliği bozduğu düşünülen 13 ifade analizden çıkarılmıştır. Geriye kalan 27 ifadenin analiz sonucunda yeterli güvenilirliği sağladığı belirlenmiştir. Cronbachs' Alpha ($\alpha = 0.826$) 0,70'in üzerinde olduğu için yeterli görülmüş ve daha sonra kalan 27 ifade faktör analizine tabi tutulmuştur.

Faktör analizine uygunluğunun sınanması için Bartlett Sınaması ve Kaiser – Mayer – Olkin (KMO) ölçütüne bakılmıştır. Bartlett sınaması bir küresellik sınaması olup, verilerin birbirleriyle ilişkili olup olmadığını göstermektedir. Bartlett Sınaması Değeri = 1627.443, $p = 0,000$ olarak hesaplanmıştır. Kaiser – Mayer – Olkin(KMO) testi ise örneklem büyüklüğünün faktör analizi için uygunluğunu sınamaktadır. KMO değeri = 0,869; $p = 0.000$ olarak hesaplanmıştır. Sosyal bilimler alanındaki araştırmalarda genellikle KMO değerinin 0,60'dan büyük olması örneklem büyüklüğünün yeterli olduğunu göstermektedir. Hesaplanan istatistiklerin doğrultusunda verilerin faktör analizi çalışmasına uygun olduğu görülmüştür.

Açıklayıcı faktör analizi sonucunda 6 faktör elde edilmiştir. Faktörler, içerdiği ifadelerin faktör yüklerinin büyüklüğü ve anlamları dikkate alınarak en uygun şekilde isimlendirilmişlerdir. Açıklayıcı faktör analizi sonucu faktörler ve içerdikleri ifadeler;

Faktör 1: Risk Alma

- Soru 10. Kendimde farklı işler yapabilecek enerjiyi hissedirim.
- Soru 16. Risk almaktan çekinmem.
- Soru 18. Yeni bir şeyleri denememe imkan veren projeler üzerinde çalışmayı severim.
- Soru 19. Eski fikirlere ve uygulamalara meydan okumayı ve daha iyilerini araştırmayı severim.
- Soru 20. Yeni bir perspektiften bakmama imkan sağlayan proje ve işlerle uğraşırım.
- Soru 21. Geçmişte başkaları tarafından kullanılmamış yeni yöntemlerle çalışmayı denerim.
- Soru 25. Üzerinde çalıştığım bir konuda hata yapmaktan çekinmem.

Faktör 2: Fırsatları Değerlendirme.

- Soru 12. Yeteneklerimi uygulayabilecek alanlar oluştururum.
- Soru 13. Arkadaşlarımdan gelen bazı projelere katılmaktan çekinmem.
- Soru 27. Başarıyı sağlayacak uygun yöntem ve tekniklerin arayışı içerisindeyimdir.
- Soru 28. Karşıma çıkan fırsatları değerlendirebilirim.
- Soru 29. Elimdeki kaynakları bir araya getirerek verimliliğe dönüştürebilirim.
- Soru 30. İşimde ve çalışmalarımda ortaya çıkan değişimlere açığım.
- Soru 32. İşimde yaratıcılık yönüm güçlüdür.

Soru 36. Farklı işlere yönelik motivasyonum ve eğilimlerim güçlüdür.

Soru 39. Ortak çalışmalarda işleri sıraya koymak benim için planlanmamış ancak doğal bir görev niteliğindedir.

Faktör 3: Liderlik Yönlü.

Soru 5. Kendi işimi kurabilirim.

Soru 34. Bir işte ya da uygulamada liderliği ele almaktan çekinmem.

Soru 38. Günde 10-16 saat çalışmayı göze alabilirim.

Faktör 4: Gelecek Odaklı.

Soru 11. Eğer, bir şeyi yapmayı aklıma koyarsam, hiçbir şeyin beni durdurmasına izin vermem. Soru 17. Geleceği görerek ona dönük hazırlıklar yapabilirim.

Soru 35. İş konusunda gelecekle ilgili etkili kararlar alabilirim.

Faktör 5: Kararlılık.

Soru 1. O anki uğraşımda geçmiş performansımdan daha iyi olabilmek için daha çok çaba harcamaya çalışırım.

Soru 2. Görevimin son derece zor olduğu zamanlarda elimden gelenin en iyisini yaparım.

Faktör 5: Dış etkenlere Karşı Bireysel Güç.

Soru 14. Hayatımı dış etkenlere bırakmam.

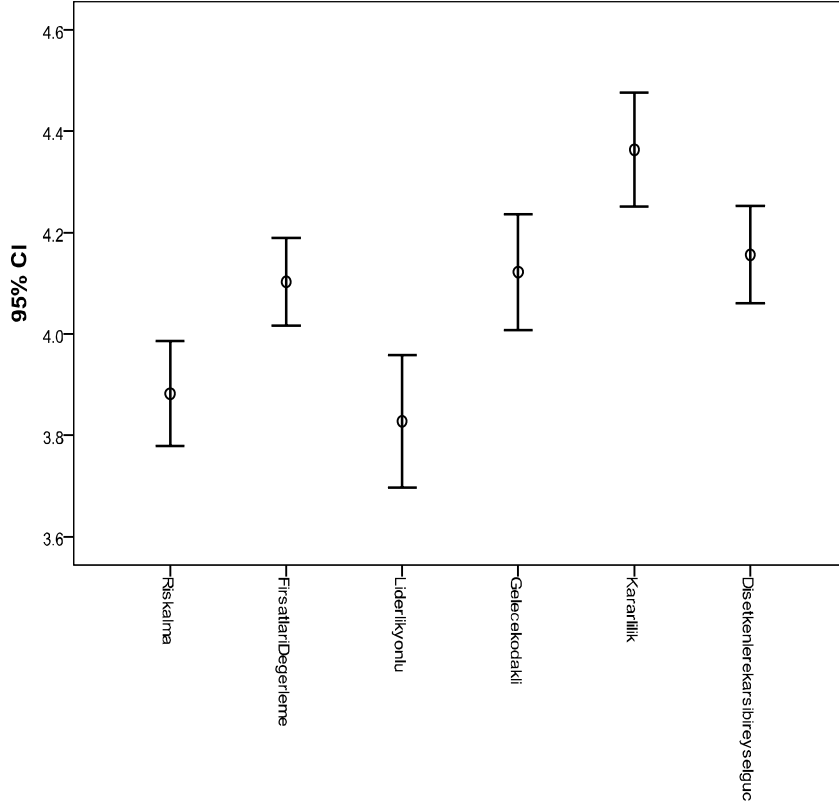
Soru 15. Kararlarımın hayatımı şekillendirebileceğimi düşünüyorum.

Soru 23. Yaptığım planları yürütebileceğimden çoğunlukla eminimdir.

4.3. Betimleyici İstatistik Analiz Sonuçları

Tablo 3: Betimleyici İstatistik Analiz Tablosu

Faktörler	Ortalama	Standart Sapması	Cronbach Alfa
Risk Alma	3.88	0.63	0.83
Fırsatları Değ.	4.10	0.53	0.84
Liderlik Yönlü	3.82	0.80	0.65
Gelecek odaklı	4.12	0.70	0.72
Kararlılık	4.36	0.69	0.72
Dış Etkenlere Karşı Bireysel Güç	4.15	0.59	0.61

Şekil 1: Betimleyici İstatistik Ortalamaları ve Değişkenlikleri

4.4. Cinsiyetin Girişimcilik Üzerine Olan Etkisi İçin t Testi Analizi

Tablo 4: Cinsiyetin Girişimcilik Üzerine Olan Etkisi İçin Tanımlayıcı İstatistikler

		N	Ortalama	Standart Sapma	Ort.Standart Hata
Risk Alma	Bayan	94	3.8191	.61478	.06341
	Erkek	54	3.9894	.65132	.08863
Fırsatları	Bayan	94	4.0777	.52725	.05467
	Erkek	54	4.1461	.53866	.07330
Değerlendirme	Bayan	94	3.7057	.70812	.08359
	Erkek	54	4.0309	.68923	.10210
Gelecek Odaklı	Bayan	94	4.1206	.81041	.07304
	Erkek	54	4.1235	.75031	.09379
Liderlik Yönlü	Bayan	94	4.3670	.60985	.06290
	Erkek	54	4.3611	.81505	.11091
Kararlılık	Bayan	94	4.1525	.54139	.05584
	Erkek	54	4.1543	.65576	.09060
Dış Etk. Karşı	Bayan	94	4.1525	.54139	.05584
	Erkek	54	4.1543	.65576	.09060
Bire. Güç	Bayan	94	4.1525	.54139	.05584
	Erkek	54	4.1543	.65576	.09060

Tablo 4’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan kız öğrencilerin sayısı erkek öğrencilerin sayısının iki katı oranındadır. Girişimciliğin alt boyutlarının genelinde erkek öğrencilerin bayan öğrencilere göre ortalamaları daha yüksek ve standart sapmaları ise daha düşük çıkmıştır.

Tablo 5: Cinsiyetin Girişimcilik Alt Boyutlarına Etkisinin t Testi Analiz Sonuçları

	t	s.d.	Önem.	Ortala. Farklar	Stan. Hata Farkları
Risk Alma	-1.587	146	.837	-.17027	.10728
Fırsatları	-.753	146	.999	-.06843	.09092
Değerlendirme					
Gelecek Odak.	-2.413	146	.895	-.32519	.13475
Liderlik Yönlü	-.024	146	.472	-.00289	.11975
Kararlılık	.050	146	.322	.00591	.11806
Dış Etken. Karşı	-.018	146	.285	-.00184	.10067
Bireysel Güç					

Tablo 5’te cinsiyetin girişimciliğin tüm alt boyutları üzerindeki etkisini ölçmek için uygulanan t testinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır.

4.5. Üniversite Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Okulları İle Girişimcilik Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Tablo 6: Üniversite Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Okulların Girişimcilik Alt Boyutlarına Etkisinin Varyans Analizi Testi Sonuçları

		Kareler Toplamı	s.d.	OrtalaKare	F	Önem
Risk Alma	Gruplar Arası	.885	2	.442	1.11	.332
	Gruplar İçi	57.743	145	.398		
	Toplam	58.628	147			
Fırsatları Değerlendirme	Gruplar Arası	1.168	2	.584	2.10	.126
	Gruplar İçi	39.945	145	.277		
	Toplam	41.113	147			
Gelecek Odak.	Gruplar Arası	8.615	2	4.307	7.269	.001
	Gruplar İçi	85.929	145	.593		
	Toplam	94.544	147			
Liderlik Yönlü	Gruplar Arası	4.305	2	2.152	4.623	.011
	Gruplar İçi	67.506	145	.466		
	Toplam	71.811	147			
Kararlılık	Gruplar Arası	.009	2	.005	.009	.991
	Gruplar İçi	69.788	145	.481		
	Toplam	69.797	147			
Dış Etkenlere Karşı Bireysel Güç	Gruplar Arası	.887	2	.444	1.290	.278
	Gruplar İçi	49.863	145	.344		
	Toplam	50.751	147			

Tablo 6'daki sonuçlara göre girişimciliğin alt boyutlarından “risk alma” ($p=0,332>0,05$), “fırsatları değerlendirme” ($p=0,126>0,05$), “kararlılık” ($p=0,991>0,05$) ve “dış etkenlere karşı bireysel güç” ($p=0,278>0,05$) ile üniversite öğrencilerinin buldukları okullar arasında 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı bir ilişki yokken, “gelecek odaklı” ($p=0,011<0,05$) ve “liderlik yönlü” ($p=0,002<0,05$) alt boyutları ile aralarında 0,05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı bir ilişki vardır. Tablo 4'de anlamlı bulunan “gelecek odaklı” ve “liderlik yönlü” alt boyutlar açısından, ne yönde ve hangi tür okullar arasında istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Tablo 4'de varyans analizi sonuçlarına göre anlamlı bulunan faktörlere ilişkin ikili karşılaştırmalar(TUKEY testi) yapılmıştır.

Tablo 7: Üniversite Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Okulların Girişimcilik Alt Boyutlarına Etkisinin İkili Karşılaştırılması (Post Hoc Tests -Tukey) Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	(I) Okul	(J) Okul	Ortalama Farklar(I -J)	Stand. Hata	Önem.
Gelecek Odaklı	Salihli MYO	Fen Ede.	.31457	.13162	.047
		Uygu. Bil. YO	.37401	.14840	.034
Liderlik Yönlü	Salihli MYO	Fen Ede.	.51470	.14850	.002
		Uygu. Bil. YO	.43059	.16743	.030

“Gelecek odaklı” alt boyutunda Fen Ede. Fakültesi ile Salihli MYO arasında($p=0,047<0,05$) ve Uygulamalı Bilimler YO ile yine Salihli MYO arasında($p=0,034<0,05$) anlamlı bir ilişki vardır. Salihli MYO ile Fen Ede. Fakültesi ortalamaları arasındaki fark 0,31457 olduğundan Salihli MYO’nun ortalaması Fen-Edebiyat Fakültesi ortalamasından daha yüksek çıkmıştır. Yine aynı şekilde Salihli MYO ile Uygulamalı Bilimler YO ortalamaları arasındaki fark 0,37401 olduğundan Salihli MYO’nun ortalaması Uygulamalı Bilimler YO ortalamasından daha yüksek çıkmıştır.

SONUÇ

Günümüzde küreselleşmenin etkisiyle işletmeler ve devletler kurumları küçülmekte ve daha hızlı hareket eden mobil yapılara dönüşmektedirler. Bu bağlamda geçmişte olduğu gibi günümüzde ve gelecekte üniversite öğrencileri devlet odaklı iş bulabilmeleri zorlaşmaktadır. Bu düşünceyle ön lisans ve lisans öğrencilerinin bu süreçte girişimcilik düşünceleri ve eğilimleri araştırılmış ve karşılaştırılmıştır.

Ön lisans ve lisans öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri, girişimciliğin alt boyutları olarak risk alma, fırsatları değerlendirme, liderlik yönlü, gelecek odaklı, kararlılık ve dış etkenlere karşı bireysel güç olarak altı boyuttan oluşmuştur. Bu alt boyutların içerisinde en yüksek ortalamaya sahip fırsatları değerlendirme, gelecek odaklı, kararlılık ve dış etkenlere karşı bireysel güç boyutlarıdır. Bunun nedeni tüm öğrencilerin geleceklerinin belirsizliğine odaklanmaları sonucunda, bir anlamda, kendilerini girişimcilik ilgilerinin artmasına neden olmasına bağlıdır.

Alt boyutlar içerisinde sadece gelecek odaklı ve liderlik yönlü alt boyutları ile okullar arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Okullar içerisinde ön lisan öğrencileri lisan öğrencilerinden daha yüksek bir girişimcilik ilgileri ortalamasına sahip çıkmıştır. Bunun nedeni ise lisans

öğrencilerinin ön lisans öğrencilerine göre daha devlet odaklı ya da özel sektörde iş bulma olanaklarının daha yüksek olma algısına dayanmasıdır. Ön lisans öğrencilerinin girişimcilik ilgileri bir anlamda gönüllü olmaktan öte zorunlu olmalarına bağlanabilir. Bu bağlamda Salihli MYO öğrencilerinin ortalamalarının en yüksek çıkması, daha sonra yine işletmecilik uygulaması alanında Uygulamalı Bilimler YO'nun ikinci sırada çıkması ve daha sonra Fen Edebiyat Fakültesinden Matematik bölümü öğrencilerinin ortalamalarının en düşük çıkması yine beklenildiği yöndedir. Ön lisans öğrencilerinin girişimciliklerini daha da pekiştirmek yönünde çaba gerekebilir. Bu çaba işletmecilik eğitimini destekleyecek teorik derslerden öte, mesleki yeterliliklerini arttırabilecek iş uygulamalarına önem verilmelidir. Ön lisans ve lisans öğrencilerin girişimcilik ilgilerini karşılaştıran Kaya vd. (2010) Atatürk Üniversitesi mühendislik, iktisadi ve idari bilimler fakültesi (İİBF) ve meslek yüksekokulunda (MYO) öğrenim gören ön lisans ve lisans öğrencilerini araştırmaya katmış ve bu araştırmada önemli bir bulgu mühendislik fakültesi, İİBF ve MYO öğrencileri arasında girişimcilik faktörlerinden özerklik, fırsatçılık ve kişisel kontrol açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Bu çalışmada girişimciliğin alt boyutları ile cinsiyet arasında anlamlı farklılıklar elde edilmemiştir. Fakat araştırmada erkek öğrencilerin girişimcilik ortalamaları kız öğrencilerinden yüksek çıkmıştır. Bu sonuca benzer olarak Selçuk Üniversitesinde de cinsiyet açısından anlamlı farklılık elde edilememiş, yine Atatürk Üniversitesi öğrencilerine yapılan araştırmada da cinsiyet açısından anlamlı farklılıklar elde edilememiştir. Wang ve Wong(2004) tarafından Singapur da Üniversite Öğrencilerine yaptıkları çalışmada cinsiyetin girişimcilik ilgilerini etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmada erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha çok girişimcilik ilgileri olduğunu belirlemişlerdir. Benzer olarak haliç üniversitesi işletme fakültesi öğrencilerine uygulanan araştırmada, erkek öğrenciler kız öğrencilere göre kendi işlerini kurma yönünde daha baskın oldukları; Atatürk Üniversitesi İİBF erkek öğrencileri kız öğrencilerine göre girişimcilik eğilimleri daha fazla olduğu gözlenmiştir.

Araştırma bulguları öğrencilerin genel anlamda girişimcilik ilgilerinin düşük düzeyde olduğunu göstermektedir. Bilhassa risk alma, fırsatçılık, kararlılık ve dış etkilere karşı bireysel güç gibi girişimciliğin alt boyutları açısından öğrencilerin girişimcilik ilgileri düşük çıkmıştır. Bunların giderilebilmesinin teorik eğitimle bağlantılı olmadığı aşıkardır. Bu bulguları daha da güçlendirebilmek için örneklem büyüklüğünü arttırmak gerekir.

KAYNAKÇA

- AHMETOĞLU, G., LEUTNER F., PREMUZİC T.C. (2011), “EQ-nomics: Understanding the Relationship between Individual Differences in Trait Emotional Intelligence and Entrepreneurship”, *Personality and Individual Differences* – 51, 1028–1033.
- ALTUNIŞIK, R., COŞKUN, R. BAYRAKTAROĞLU, S., ve YILDIRIM, E. (2005), *Sosyal bilimlerde Araştırma yöntemleri*, Sakarya Kitapevi, Sakarya.
- BUSENİTZ, L. W., WEST, G. P., SHEPHERD, D., NELSON, T., CHANDLER, G. N., and ZACHARAKİS, A. (2003). “Entrepreneurship Research in Emergence: Past Trends and Future Directions.” *Journal of Management*,285–308.
- CHELL, E., and BAİNES, S. (2000). “Networking, entrepreneurship and micro business behavior”. *Entrepreneurship and Regional Development*, 195–215.
- GARTNER, W. (1989). “Who is an entrepreneur? Is the wrong question” *University of Baltimor Educational Foundation*, 47-67
- GUREL, E, ALTINAY, L, DANİELE, R. (2010), “Tourism Students’ Entrepreneurial Intentions”, *Annals of Tourism Research*, Vol. 37, No. 3, 646–669.
- İBİCİOĞLU, H., ÖZDAŞLI, K. ve ALPARSLAN (2009), “Girişimcilik Özellikler ve Girişimcilik Kültürü Tercihi Üzerinde Ebeveyn etkisi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Araştırması”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO Dergisi* ,Sayı 1-2, Cilt 12, 521-538.
- İPLİKÇİOĞLU, İ. TAŞER, A., (2009), “İşletme Bölümlerinde Verilen Eğitimin Girişimci Adayı Öğrenciler Üzerindeki Etkileri”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 2-10, 13-27.
- KARABULUT, A.T., (2009), “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerini Ve Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma” *Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi*, Cilt: XXVI, Sayı: 1, 331-356.
- KAYA, D., GÜZEL; D. Ve ÇUBUKÇU, B.(2010), “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Araştırılması: Atatürk Üniversitesinde Bir Araştırma”, *Kafkas Üniversitesi İİBF Dergisi*, Cilt:1- Sayı:2, 77-89.

- KENAN, Ö., TEMURLenk, M.S., BAŞAR, S., (2009), “Girişimcilik Eğilimi: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi Öğrencileri üzerine bir Araştırma”, fbe.emu.edu.tr/journal/doc/11-12/03.pdf, (Erişim Tarihi: 11 Aralık 2011).
- KURATKO, D. F. (2007). “Entrepreneurial Leadership in the 21. Century: Guest Editor’s Perspective”, *Journal of Leadership and Organisational Studies*, 1–11.
- MCKENZIE, B., UGBAH, S. D., SMOTHERS, N. (2007). “Who is Entrepreneur? Is it still the wrong question?” *Academy of Entrepreneurship Journal*, 23–43.
- (<http://www.thefreelibrary.com/%22Who+is+an+entrepreneur%3F%22+Is+it+still+the+wrong+question%3F-a0175065811>), (Erişim Tarihi: 04 Mart 2011).
- MÜFTÜOĞLU , Tamer, ÜRPER, Y., BAŞAR, M.ve TOSUNOĞLU, T. (2005), *Girişimcilik*, Anadolu Üniv. Yayın No:1567, Açık Öğr. Fak. Yayın No: 824, Eskişehir.
- MÜFTÜOĞLU, Tamer ve DURUKAN, T. (2004), *Girişimcilik ve KOBİ’ler Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri*, Literatür Yayıncılık, İstanbul.
- NEGİZ, N., ÖZDAŞLI, K., ÖZKUL, G. ve ALPARSLAN, A.M., (2009), “Girişimcilik Özellikleri ve Tipleri Açısından Cinsiyet farklılıkları: SDÜ-İİBF Araştırması”, Uluslararası – Disiplinlerarası Kadın Çalışmaları Kongresi, 05 – 07 Mart, Sakarya Üniversitesi Rektörlüğü, 241-251.
- PETZINGER, JR. Thomas (1999), *Yeni Öncüler*, (Çev. Banu Büyükkal), Türk Henkel Dergisi Yayınları, İstanbul.
- WANG, K.C., and WONG, P.K. (2004), “Entrepreneurial interest of university students in Singapore”, *Technovation* 24, 163–172.
- YILMAZ, E., SÜNBÜL, A.M. (2009), “Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* - 21, 195-203.
- YILMAZ, V. (2004), “Consumer Behavior In Shopping Center Choice”, *Social Behavior And Personality*, 32(8), 783